

RAPORTUL DEZBATERILOR ORGANIZATE DE COALȚIA PENTRU EDUCAȚIE ÎN PERIOADA IULIE-AUGUST CU PRIVIRE LA NOUL PROIECT DE LEGE A EDUCAȚIEI PENTRU ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREUNIVERSITAR

27 iulie – Profilul absolventului și examenul de Bacalaureat

4 august – Echitate, alfabetizare funcțională și grupuri vulnerabile

17 august – Ruta profesională în sistem tradițional și în sistem dual

CUPRINS

1. PROFILUL ABSOLVENTULUI ȘI EXAMENUL DE BACALAUREAT	3
1.1 PROPUNERI-CHEIE	3
1.2 Raportul detaliat al dezbaterii despre profilul absolventului	4
2. ECHITATE, ALFABETIZARE FUNCȚIONALĂ ȘI GRUPURI VULNERABILE	8
2.1 PROPUNERI-CHEIE	8
2.2 Raportul detaliat al dezbaterii despre echitate, alfabetizare funcțională, grupuri vulnerabile ..	9
3. RUTA PROFESIONALĂ ÎN SISTEM TRADIȚIONAL ȘI ÎN SISTEM DUAL	13
3.1 PROPUNERI-CHEIE	13
3.2 Raportul detaliat al dezbaterii despre ruta profesională.....	14

1. PROFILUL ABSOLVENTULUI ȘI EXAMENUL DE BACALAUREAT

Raportul dezbaterii organizate de Coaliția pentru Educație în 27. 07. 2022

Invitați: Magda Balica – Education Policy Research Manager at International Baccalaureate
Constantin Lomaca (înregistrare) – Head of Science Department at Franconian International School
Ciprian Ghișă – Lead International Inspector, PENTA

Bogdan Cristescu – Secretar de stat, Ministerul Educației

Sorin Ion – Secretar de stat, Ministerul Educației

Moderator: Fabiola Hosu – Coaliția pentru Educație, Questfield School

Durata: 2h 30 min , Nr. participanți direcți: 45

1.1 PROPUNERI-CHEIE

În ceea ce privește profilul de formare al absolventului:

- Profilul de formare al absolventului este o construcție corectă în forma actuală, dar trebuie avută în vedere operaționalizarea profilului. Este necesar să existe sisteme de sprijin pentru profesorii care implementează profilul de formare în activitatea didactică de zi cu zi, în fiecare clasă, la fiecare disciplină, pentru că profilul de formare are un caracter transdisciplinar.
- Profilul de competențe al elevului trebuie, la rândul lui, corelat cu un profil de competențe al profesorului. Profilul profesorului trebuie dezvoltat în paralel și la raportat la profilul elevului.
- Ce lipsește din portofoliul elevului la ora actuală și este important să existe este așa numitul portofoliu pentru transfer (ce poate face elevul), care cuprinde, pe lângă rezultatele școlare, și activități extra-curriculare: voluntariat, activități lucrative, responsabilități comunitare etc.

În ceea ce privește curriculum-ul:

- Curriculum-ul trebuie să devină mai simplu, mai flexibil și mai deschis la schimbările accelerate din societate, și să valorifice mai mult cercetarea care se poate întreprinde în timp real chiar la nivelul școlilor.
- Astfel, școlile trebuie ajutate semnificativ să lucreze cu și să se bazeze pe date. Astfel, este important să se creeze contexte în care școlile să fie implicate în procese de pilotare, cercetare și inovare curriculară.
- Un astfel de context poate fi introducerea unui modul de cercetare în educație în formarea inițială a profesorilor (în toate universitățile din România).
- Trebuie să crească importanța și ponderea activităților extra-curriculare în noul format de curriculum, tocmai pentru că activitățile extra-curriculare contribuie la formarea portofoliului pentru transfer al elevului.

În ceea ce privește evaluarea:

- Criteriile/standardele de evaluare trebuie dezvoltate concomitent și prin raportare directă la dezvoltarea curriculum-ului.
- Evaluarea trebuie să fie centrată pe măsurarea progresului elevilor și pe îmbunătățirea rezultatelor acestora.
- Este susținută introducerea în sistemul educațional românesc a unor alternative de Bacalaureat, precum Bacalaureatul internațional.

1.2 Raportul detaliat al dezbaterii despre profilul absolventului

I. Scopul principal al discuțiilor din cadrul dezbaterii l-a reprezentat coagularea unor perspective multiple cu privire la la profilul (de formare) al absolventului, înțeles ca un continuum între: un profil bazat pe atitudini (ce este elevul?), un profil bazat pe competențe (ce știe să facă elevul), experiențele de învățare dintr-o școală (curriculum-ul și standardele curriculare) și sistemul de evaluare – adică în principal felul în care urmează să fie evaluați absolvenții în cadrul examenului de Bacalaureat. Rolul reprezentanților Ministerului Educației în această dezbateri a fost să prezinte viziunea ministerului cu privire la aspectele menționate.

II. Secretarul de stat Sorin Ion a făcut câteva considerații introductive generale cu privire la două teme care au suscitât în mod special interesul dezbaterilor: admiterea la liceu și examenul de Bacalaureat. Principala observație a fost că aceste examene se vor modifica potrivit noului proiect de lege începând cu anul 2027. O a doua observație a vizat probele de competențe digitale și lingvistice care în forma actuală a examenului de Bacalaureat sunt mai mult formale – adică nu sunt însoțite de o certificare pe un anumit nivel aliniat cadrului european al competențelor digitale și lingvistice. *În noul format al examenului de Bacalaureat, competențele digitale și lingvistice vor fi evaluate prin raportare la cadrul european, iar nivelul minim de promovare va fi cel de „utilizator independent”.*

Secretarul de stat Bogdan Cristescu a completat, precizând că esențială din punctul de vedere al noului proiect de lege este schimbarea care se produce la nivelul clasei și care ajunge la copii. Astfel, concepția curriculară la nivelul României este una unitară și ea vizează toate palierele: curriculum, competențe, evaluare, iar proiectului noii legi abordează toate aceste paliere. Totuși, *un lucru care ar putea fi dezvoltat mai bine în cadrul profilului elevului este aspectul atitudinal (i.e. cum să avem elevi mai colaborativi, mai dispuși să își asume riscuri și să identifice soluții atunci când scopurile se modifică etc.).* Dar acest proces este mai complicat pentru că aici trebuie intervenit și asupra vectorului care influențează schimbarea atitudinală la nivelul elevilor, și anume profesorii. Referitor la *examenul de Bacalaureat*, Bogdan Cristescu a precizat că scopul este ca: *(i) examenul să devină mai echitabil, în sensul în care diploma să reprezinte același lucru indiferent de filiera pe care o urmează elevul și (ii) Bacalaureatul să reprezinte o pre-specializare pentru ceea ce urmează să studieze elevul în învățământul terțiar.*

Revenind la profilul (de formare) al absolventului, Magda Balica de la International Baccalaureate (IB) a subliniat că acesta are o construcție corectă în forma actuală, chiar privit și din perspectiva IB. Dar ceea ce este mai important decât a avea un profil al absolventului bine construit este cum se trasează legăturile între profil, discipline, metodele de predare și mai ales evaluarea. Aceasta ar trebui să fie o prioritate pentru noua viziune asupra legii educației, iar *un pas înainte această direcție este operaționalizarea profilului – de exemplu, cum va operaționaliza un profesor de matematică care predă la clasa a V-a profilul absolventului prezentat la articolul 60 din noul proiect de lege – adică aspectele legate de dezvoltarea personalității elevului etc., dincolo de cunoștințele propriu-zise de matematică pe care elevul trebuie să și le însușească? De asemenea, este nevoie să apară niște sisteme de sprijin pentru cei care implementează acest profil în activitatea didactică de zi cu zi, în fiecare clasă, la fiecare disciplină.*

Ciprian Ghișă a discutat despre profilul de competențe al elevului din perspectiva unui inspector care evaluează o școală internațională (în special în spațiul educațional anglo-saxon). În acest tip de școli toate materiile (matematică, arte, istorie etc.) sunt așteptate să producă aceleași tipuri de competențe

(ex. gândire critică) care formează profilul elevului, iar școlile sunt evaluate din perspectiva modului în care reușesc să dezvolte efectiv acele competențe. Un alt aspect important în spațiul educațional anglo-saxon este că *profilul de competențe al elevului nu este străin de profilul de competențe al profesorului. Școlile sunt interesate să dezvolte competențele din profilul elevului (ex. gândire critică) și la profesorii care predau în școală printr-un „program de pregătire profesională direcționat”.*

Constantin Lomaca de la Franconian International School a reluat tema profilului absolventului, dintr-o perspectivă care se referă la partea identitară a acestuia (trăsături, calități, caracter), ex. să fie un bun comunicator, un bun gânditor, să fie principial, să își asume riscuri, să fie reflexiv, să fie echilibrat. Există un profil al absolventului în proiectul de lege, dar *ce lipsește este un portofoliu al absolventului, mai precis un portofoliu pentru transfer (ex. ce poate face elevul?), care să cuprindă pe lângă rezultatele școlare și activități extra-curriculare, voluntariat, dacă a lucrat ceva, dacă a avut responsabilități comunitare etc.)*

III. S-a discutat apoi despre implementarea funcțională (la nivel de curriculum și în activitatea didactică curentă) a profilului absolventului.

Magda Balica consideră că este foarte important să se investească în pilotare și în cercetare împreună cu școlile pentru o implementare funcțională a profilului (aceasta fiind experiența actuală de la IB). Contextul este că curriculum-ul național se schimbă mult mai lent (o dată la 15 ani) decât societatea (la câțiva ani) – motiv pentru care curriculum-ul trebuie să devină mai simplu, mai flexibil și mai deschis la aceste schimbări din societate, și să valorifice cât mai mult cercetarea care se poate întreprinde în timp real la nivelul școlilor. *Din acest punct de vedere, școlile trebuie ajutate semnificativ să lucreze cu și să se bazeze pe date (evidence). De asemenea, este important să se creeze spații și contexte în care școlile să fie implicate în procese de pilotare, cercetare și inovare.* Cercetarea este importantă și, legat de profilul profesorului, acest profil trebuie echipat pe viitor cu competențe de cercetare.

Ciprian Ghiță reiterează importanța individualizării învățării într-o clasă, cu mențiunea că foarte puține școli pot să răspundă la întrebarea: cum se întâmplă în mod specific învățarea în școala respectivă? *Este important ca școlile să fie invitate să reflecteze la acest aspect (la cum se produce învățarea în școala respectivă) și să caute răspunsuri la această problemă, inclusiv în cadrul inspecțiilor de tipul ARACIP.*

Reprezentantul ministerului, secretarul de stat Bogdan Cristescu, revine cu precizarea că *în România există un cadru legislativ fixat* în care se desfășoară procesele educaționale, iar acest aspect nu trebuie uitat atunci când discutăm perspective și experiențe din alte sisteme. De asemenea, *există și în cadrul legislativ din România o serie de elemente din cele discutate mai sus*, precum (i) nevoia de a trece dincolo de discipline atunci când avem în vedere profilul de formare al absolventului, fiind foarte important în pasul următor să se realizeze o bună integrare a competențelor transversale cuprinse în profil (gândire critică, reflecție etc.) la nivel de curriculum; (ii) faptul că greutatea transmiterii profilului de formare către elev îi revine profesorului (ex. profesorul de matematică va promova gândirea critică prin folosirea investigației la ora de matematică etc.) – profilul absolventului va fi astfel corelat cu profilul profesorului; (iii) formarea profesională va fi direcționată către nevoile școlii (inclusiv prin finanțarea per elev – componenta de formare profesională).

Constantin Lomaca revine la *modul în care experiențele de învățare contribuie la dezvoltarea*

profilului de formare și subliniază în acest sens importanța activităților extra-curriculare. Este prezentat și un exemplu: cum este introdusă principialitatea din profilul de formare în experiențele de învățare ale elevului? Elevii creează o investigație de o natură sau alta originală, iar plagiatul este foarte sever sancționat (acest lucru se întâmplă, de exemplu, la disciplinele științifice: chimie etc.).

IV. Următoarea temă discutată a fost felul în care se corelează evaluarea (formativă și sumativă) cu dezideratele cuprinse în profilul de formare și cum evaluează Bacalaureatul competențele din profil.

Magda Balica oferă perspectiva Bacalaureatului Internațional, evidențiind faptul că *atunci când se trece de la profilul de formare la proiectarea curriculară pe arii curriculare, din discuție/ din grupul de lucru fac parte și cei care fac criteriile de evaluare*, pentru că sunt două lucruri diferite: cum formezi competența respectivă și cum vrei să o măsoari, dar ele sunt foarte strâns legate și se dezvoltă împreună. În România, această practică nu este foarte răspândită și nici nu există suficientă expertiză. Dar trebuie avut în vedere pe viitor.

Ciprian Ghișă subliniază că *cuvântul-cheie în evaluarea elevilor este progresul elevilor*. Acest aspect este foarte important inclusiv în evaluarea școlilor (și în finanțarea lor), în experiența sa anglo-saxonă. De asemenea, este foarte importantă pregătirea profesorilor pentru a face evaluarea în mod corect.

Secretarul de stat Bogdan Cristescu discută noul model de Bacalaureat din proiectul noii legi raportat la realitățile din România. Subliniază 3 nevoi: (i) evaluare formativă; (ii) date și decizii bazate pe date; (iii) pilotare și evaluarea curriculum-ului într-un ritm mult mai accelerat. Aceste lucruri sunt prevăzute în noua lege. *Evaluarea formativă este prevăzută la clasa a II-a și a VI-a, iar performanța elevilor va fi corelată cu performanța profesorului*. Aceste evaluări vor avea la bază standarde curriculare (de învățare) și standarde de evaluare. De asemenea, *se vor forma două corpuri de experți: dezvoltatori de curriculum și dezvoltatori de standarde. Vor fi evaluări standardizate foarte dese, la clasele: 2, 4, 6, 8, 5, și 9*. La evaluarea sumativă există 2 paliere: unul mai mic - pe concepte, unități de învățare (prin proiecte, investigații etc.); unul mai cuprinzător - (ex. Bacalaureatul) care *va fi o evaluare certificativă*. Examenul de Bacalaureat va cuprinde mai multe discipline din trunchiul comun, ceea ce este normal având în vedere pluralitatea disciplinelor studiate. De asemenea, *se va implementa, potrivit noului proiect de lege, un curriculum diferențiat, iar proba facultativă la Bacalaureat va putea evalua exact aceste discipline studiate diferențiat* (proba facultativă va fi o probă de pre-specializare).

V. Din partea Coaliției pentru Educație, Liliana Romaniuc formulează câteva preocupări privitoare la tema dezbaterii profilul absolventului și la examenul de Bacalaureat.

Coaliția pentru Educație nu are o poziție clară privitoare la profilul absolventului, dar a analizat o serie perspective internaționale și poate face următoarea observație. *În sistemul din România, profilul de formare este prezentat într-un jargon foarte tehnic. Nu ar ajuta dacă am avea un profil mai ușor de înțeles de către părinți, elevi, public larg?*

A doua preocupare a Coaliției este legată de deschiderea/disponibilitatea profesorilor de a înțelege profilul de formare mai ales din perspectiva tehnică a implementării lui. *Cum va fi inclus acest profil de formare al absolventului în formarea profesorilor? Poate că ar trebui introdus încă din formarea inițială a profesorilor.*

O a treia chestiune importantă din perspectiva Coaliției, care a revenit de mai multe ori în discuție, este cea legată de autonomia școlilor și cercetare. În ceea ce privește autonomia școlilor, aceasta este o zonă care trebuie privită într-un mod mai rafinat în noul proiect de lege: *poate că existe zone în care*

autonomia școlii ar trebui să fie mai mare, dar și zone în care centralizarea ar putea fi mai importantă, dar aceste lucruri trebuie discernute cât mai clar și mai specific la nivelul legii. Legat de cercetarea în educație, aceasta nu este o zonă în care în România să existe multă expertiză. Ar putea fi utilă introducerea unui modul de cercetare în educație în universități. Din acest punct de vedere, ar trebui să existe o corelare mai bună între cele 2 proiecte de legi ale educației (pentru învățământul preuniversitar și pentru cel universitar).

Nu în ultimul rând, în lege nu există un profil al profesorului (există cel mult roluri ale profesorului). Din acest punct de vedere, iar aceasta este o recomandare a Coaliției pentru educație, sunt foarte importante meta-competențele (a învăța, a adapta, a anticipa, a schimba).

De asemenea, o constatare a Coaliției este că zona de pilotare pare că s-a restrâns, iar aici ar fi poate utilă pilotarea unor formate de Bacalaureat înainte de fixarea acestui examen în forma propusă în lege.

La final, Marian Staș a susținut introducerea în sistemul educațional românesc a unor alternative de Bacalaureat, precum Bacalaureatul internațional.

VI. Ultima parte a dezbaterii a fost rezervată întrebărilor de la participanții la dezbateri.

a) Genoveva Farcaș: despre relația între profilul de formare și examenul de Bacalaureat. Cum va da în 2027 un elev examenul de Bacalaureat într-o probă unică compusă din mai multe discipline? Ce validitate de construct și de conținut va avea această probă formată din limba română, matematică etc.? Care este relevanța acestei probe unice de Bacalaureat pentru admiterea la facultate (presupunând că numeroși elevi nu vor da și proba facultativă)? Vor fi evaluate și competențe socio-emoționale, atitudinale, competențele transversale și trans-curriculare etc. cuprinse în profilul de formare al absolvenților?

Secretarul de stat Bogdan Cristescu (precizări tehnice): Bacalaureatul va avea o funcție certificativă, iar competențele socio-emoționale nu pot fi evaluate printr-o evaluare certificativă de tipul Bacalaureatului. Examenul de Bacalaureat se va da într-o platformă digitală, itemii vor fi secreți, vor avea curbe psihometrice, vor fi incluși itemi deschiși (5-7% din totalul itemilor) care vor evalua competențe transversale (ex. relație cauză-efect, argumentare etc.), iar disciplinarul va fi un instrument de transport. Evaluarea va fi astfel standardizată. Nu se va acorda un punctaj defalcat pe discipline (se va gândi dincolo de discipline). Proba facultativă va fi mai dificilă (va cuprinde itemi specializați cu un grad mai ridicat de dificultate), iar dar fiind că nu este inclusă în calculul mediei, nici un elev nu are motive să nu o susțină măcar ca să se auto-evalueze. Toți itemii vor fi calibrați iar elevii se vor putea antrena pe mostre de itemi în fiecare an.

b) Daniel Ivan: este mai rezonabilă alegerea unui Bacalaureat pe profil real, respectiv pe profil uman, în ideea orientării relevante către un profil de universitate sau alta. Ce va verifica un examen din tot trunchiul comun? Legat de limba română: aceasta va avea o pondere scăzută în proba unică, dar ea este importantă și ar trebui să fie un examen separat.

S.s. Bogdan Cristescu: Ponderea limbii române nu va fi mai mică decât este acum, iar ea va include și gramatica limbii române. Pentru specializare, se va da proba facultativă.

2. ECHITATE, ALFABETIZARE FUNCȚIONALĂ ȘI GRUPURI VULNERABILE

Raportul dezbaterii organizate de Coaliția pentru Educație în 04.08.2022

Invitați: Diana Certan – Președinte Coaliția pentru Educație, director executiv Organizația Umanitară CONCORDIA; Liliana Romaniuc – Președinte Asociația Română de Literație; Claudiu Ivan – Expert Roma Education Fund România; Antoaneta Bolchiș – Secretar de stat, Ministerul Educației; Bogdan Cristescu – Secretar de stat, Ministerul Educației; Viforel Dorobanțu – Director Școala gimnazială Curcani; Iulian Cristanche – Președinte Federația Națională a Asociațiilor de Părinți

Moderator: Simona David Crisbășanu – Coaliția pentru Educație

Durata: 2h 45 min Nr. participanți direcți: 42

2.1 PROPUNERI-CHEIE

Echitatea poate fi sprijinită prin măsuri precum:

- Obligatorietatea creșterii finanțării pentru unitățile de învățământ din zone defavorizate într-un mod adaptat nevoilor acestora, în baza unei metodologii clare elaborate de CNFIP.
- Menținerea burselor de studiu drept categorie separată, pe baza criteriilor de acordare din legea actuală (elevi cu medii peste 7.50, dar proveniți din familii cu venituri mici).
- Garantarea gratuității transportului elevilor și cu operatori privați (în majoritatea comunităților rurale nu vorbim despre transport public, ci doar despre operatori privați).
- Trecerea internatelor și cantinelor în finanțarea de bază.
- Înființarea și finanțarea de centre de zi nu doar pentru învățământul primar, ci și pentru celelalte niveluri de învățământ.
- Eliminarea examenului de admitere la colegiile naționale.

În ceea ce privește alfabetizarea funcțională:

- Alfabetizarea funcțională ar trebui introdusă ca modul de sine stătător în formarea inițială a profesorilor (în toate universitățile din România și pentru toate specializările).

În ceea ce privește elevii din grupurile vulnerabile s-au făcut mai multe propuneri:

- În programele de educație remedială, activitatea profesorilor nu poate rămâne una voluntară, ci trebuie remunerată.
- Secțiunea din lege dedicată incluziunii nu are o sub-secțiune dedicată copiilor cu vulnerabilități sociale (i.e sărăcie). Cuantumul burselor sociale este considerabil mai mic decât pentru celelalte tipuri de burse, aspect ce trebuie corectat: bursele sociale trebuie să aibă cuantumul cel mai mare pentru că aici este riscul educațional cel mai mare.
- În condițiile în care educația primară este crucială pentru viitorul fiecărui copil, bursa socială la învățământul primar ar trebui să aibă cuantumul cel mai mare în raport cu celelalte niveluri: gimnaziu, liceu.
- În proiectul de lege trebuie să existe soluții clare pentru a atrage calitatea pedagogică (conducere de bună calitate, profesori de excelență) în școlile vulnerabile.
- În ceea ce privește educația ante-pre-școlară, aceasta nu este deloc abordată în proiectul noii legi a educației, aspect ce trebuie corectat.

2.2 Raportul detaliat al dezbaterii despre echitate, alfabetizare funcțională, grupuri vulnerabile

I. Dezbaterea despre echitate, alfabetizare funcțională și grupuri vulnerabile ca teme în noul proiect de lege a educației (pentru învățământul preuniversitar) a avut două paliere: 1) ce există deja în noul proiect de lege pentru susținerea echității, a alfabetizării funcționale și a grupurilor vulnerabile, 2) ce nu există în proiectul de lege, dar ar trebui să fie incluse în proiectul de lege pentru susținerea echității, a alfabetizării funcționale și a grupurilor vulnerabile.

II. Poziția Coaliției pentru Educație, ca membru al alianței O Voce Pentru Educație, este prezentată de Diana Certan. Centrală pentru realizarea reformelor propuse în proiectul de lege este *asigurarea finanțării, mai exact dublarea finanțării totale curente*. În proiectul de lege, acest lucru este menționat: 15% din bugetul de stat consolidat, care este echivalentul aceluși 6% din PIB. Pe de altă parte, *pentru grupurile dezavantajate este cunoscut faptul că este nevoie de măsuri compensatorii*. Astfel, *Coaliția susține 7 puncte critice pentru a sprijini copiii care provin din medii dezavantajate:*

- 1) *Obligativitatea creșterii finanțării pentru unitățile de învățământ din zone defavorizate, în baza unei metodologii clare elaborate de CNFIP*. În acest sens, propunerea din manifestul O Voce Pentru Educație adaugă un coeficient de diferențiere pentru școlile defavorizate la formula de calcul a costului standard. Astfel, se propun ponderări cu de la 10 la 40% în plus ale finanțării/costului standard per elev după nivelul de marginalizare (de la 1 la 4) al UAT-ului din care face parte școala. Iar nivelul de marginalizare este calculat după o metodologie UNICEF aliniată la propunerile Băncii Mondiale. Acest fapt conduce la o distribuire a resursei financiare mai bine acordată cu nevoile locale, în funcție de o măsurătoare obiectivă a gradului de marginalizare.
- 2) *Menținerea burselor de studiu drept categorie separată și pe baza criteriilor de acordare din legea actuală (care se adresează elevilor cu medii peste 7,50, dar proveniți din familii cu venituri mici)*. Această măsură sprijină echitatea.
- 3) *Garantarea gratuității transportului elevilor cu operatori privați*. Gratuitatea pe transportul public pentru elevi este asigurată potrivit noului proiect de lege, dar în majoritatea comunităților rurale nu vorbim despre transport public, ci despre operatori privați.
- 4) *Trecerea internatelor și cantinelor în finanțarea de bază*. Fără această măsură, internatele și cantinele vor rămân sub-dezvoltate.
- 5) *Nu este clar cum se va asigura creșterea cu 100% a costului standard pentru elevii cu CES, nivelurile de sprijin 3 și 4, potrivit noului proiect de lege*.
- 6) *Este necesar ca Ministerul Educației și Ministerul Muncii să colaboreze mai îndeaproape pentru a mapa serviciile sociale din comunitățile rurale (școli și centre de zi)*. Din acest punct de vedere, *sunt foarte importante centrele de zi și implicarea serviciilor de asistență socială în educație (în sensul colaborării cu școlile)*.
- 7) *O măsură care nu va aduce echitate în sistem este introducerea examenului de admitere la colegiile naționale*. Din acest motiv, *Coaliția pentru Educație susține eliminarea examenului de admitere la colegiile naționale*. Una dintre cele mai mari probleme evidențiate în nenumaratele rapoarte OECD din ultimii 20 de ani, de când România participă la testele PISA, este „the achievement gap” sau decalajul de performanță între primii 25% și ultimii 25% dintre elevii unei generații, precum și procentul mare de insucces, cam 20%, care este explicat de statutul socio-economic (pe scurt, elevii de top sunt preponderent din medii avantajate; cei care nu performează nici măcar minimal sunt preponderent din medii dezavantajate). Soluția

țărilor care s-au confruntat de-a lungul timpului cu problema unui „achievement gap” comparabil a fost reducerea decalajului dintre școli (dintre școlile marginale și cele ne-marginale) prin finanțări corespunzătoare. Cu alte cuvinte, s-a pus accent aducerea tuturor școlilor la un nivel cât mai apropiat, în așa fel încât statutul socio-economic să nu mai fie un predictor de succes/insucces.

III. Liliana Romaniuc, președintele Asociației Române de Literație și membră a Consiliului Director al Coaliției pentru Educație, discută tema alfabetizării funcționale în noul proiect de lege a educației. Există în noul proiect de lege câteva măsuri care adresează problema alfabetizării funcționale, o problemă evidențiată în mod recurent din anii 2000 până în prezent de rezultatele elevilor români la testele PISA. Alfabetizarea funcțională pare să devină una din prioritățile de reformă în sistemul de educație. Legea propune pentru prima dată o definiție a alfabetizării funcționale, precum și o platformă de evaluare a alfabetizării funcționale, dar și includerea itemilor de alfabetizare funcțională la evaluările II, IV, VI. De asemenea, Ministerul Educației menționează că va fi lansat un program național de formare a profesorilor în domeniul alfabetizării funcționale. Mai este o măsură importantă: introducerea unui modul de alfabetizare funcțională în formarea inițială a profesorilor. *Dar este foarte important de văzut cum va fi implementat acest modul de alfabetizare funcțională în formarea inițială (el nu ar trebui să rămână exclusiv la Facultatea de Științele Educației, ci ar trebui dus către toate universitățile și specializările).*

IV. Reprezentantul ministerului secretarul de stat Bogdan Cristescu oferă primele răspunsuri la tematicile lansate în discuție. *Echitatea este prevăzută ca valoare în lege. Alfabetizarea funcțională este foarte importantă în lege, așa cum s-a remarcat. Platforma de evaluare va fi dezvoltată de Centrul Național de Evaluare și Curriculum și avea la bază inclusiv standarde de alfabetizare; va conține atât teste disciplinare, cât și teste trans-disciplinare. În lege apare doar noțiunea de literație (și sunt cuprinse mai multe aspecte ale literației, inclusiv literația media).*

V. Iulian Cristache, de la Federația Națională a Asociațiilor de Părinți revine la problema finanțării: *cum se va realiza concret descentralizarea și creșterea echității în sistemul de educație dacă noul buget alocat pentru educație se va aloca integral abia din 2027?*

VI. Este discutată echitatea din perspectiva copiilor cu CES și anume *finanțarea insuficientă pentru asigurarea nevoilor educaționale, diverse ale acestor copii*. Marcel Bartic, profesor semnalează faptul că *nu e vorba doar de lipsa profesorilor de sprijin și a consilierilor școlari în școlile din mediile defavorizate* (un consilier școlar la 500 de elevi este foarte puțin), ci și de lipsa profesorilor, a profesorilor buni care nu merg să predea la școli din mediile defavorizate. *Din acest punct de vedere, trebuie rezivuită inclusiv metodologia de mobilitate a personalului didactic, în așa fel încât să se asigure cât mai mult continuitatea profesorilor în aceste medii defavorizate.*

Reprezentantul ministerului educației secretarul de stat Bogdan Cristescu face câteva precizări: (1) creșterea finanțării pentru salarizarea profesorilor (în noua lege); 2) creșterea ponderii CDS-ului și posibilitatea de a organiza CDS-uri cu un număr mic de elevi (cel puțin 7), (3) precum și posibilitatea titularizării profesorilor pe un număr mai mic de ore decât o normă – aceste lucruri pot contribui la atragerea și menținerea profesorilor inclusiv în școlile din mediile dezavantajate.

VII. Siliva Dinică, senator USR: *cum va produce efecte această lege?* Discursul instituțional de până acum nu garantează că legea va funcționa.

VIII. Claudiu Ivan, expert Roma Education Fund, discută din perspectiva activității la firul ierbii în comunități dezavantajate și în școli vulnerabile. Provocarea principală este *cum răspundem la nevoile identificate în comunitățile dezavantajate și, mai concret, care este formula instituțională care va asigura că efectele dorite în ceea ce privește aceste comunități se vor produce*. Astfel, unele aspecte din proiectul de lege ar putea fi definite mai bine, în așa fel încât să vedem astfel de efecte în școlile vulnerabile. Copiii vulnerabili reprezintă peste 40% din totalul elevilor: cum vor reuși acești copii să țină pasul cu programa școlară? Acești copii nu se pregătesc acasă, nu fac teme, ci rămân doar cu ceea ce fac la școală. Pentru ei, școala trebuie să funcționeze compensatoriu, pentru ei este nevoie de programe de educație remedială, însă potrivit noii legi a educației, educația remedială se va face doar în mod voluntar, fără un sprijin pentru profesori în acest sens. *Activitatea profesorilor nu poate rămâne una voluntară în programele de educație remedială*. De asemenea, *secțiunea din lege dedicată incluziunii educaționale nu are o sub-secțiune dedicată copiilor cu vulnerabilități sociale*. Cuantumul burselor sociale este considerabil mai mic decât pentru celelalte tipuri de burse, iar la nivelul primar bursa socială este mult mai mică decât la nivelurile de scolarizare superioare (gimnaziu, liceu) în condițiile în care educația primară este crucială pentru viitorul fiecărui copil, motiv pentru care *bursa socială la învățământul primar ar trebui să fie cea mai mare* (în raport cu celelalte niveluri: gimnaziu, liceu), iar *cuantumul bursei sociale ar trebui să fie mai apropiat de cel al celorlalte tipuri de burse* (merit, excelență). Nu în ultimul rând, *nu există în proiectul de lege propuneri clare pentru a atrage calitatea pedagogică* (conducere de bună calitate, profesori de excelență) *în școlile vulnerabile*. Având în vedere aceste observații, se poate spune că *nu există o viziune coerentă la nivel de sistem pentru susținerea școlilor vulnerabile din medii defavorizate*. În ceea ce privește *educația ante-pre-școlară, aceasta nu este abordată în noua lege a educației*.

IX. Viforel Dorobanțu, director la școala gimnazială din comuna Curcani, face parte din programul de școli pilot al Ministerului Educației. *A făcut în școala sa educație remedială cu sprijinul organizațiilor non-profit, care plătesc profesori pentru activități remediale*. Dar este nevoie să existe o investiție la nivel de sistem în aceste programe remediale. Profesorii se datașează din școlile rurale și din pricina faptului că naveta nu este decontată în mod real (ci la sume mult mai mici). Această situație generează blocări pe posturi și nu pot fi titularizați alți profesori. Din astfel de motive (ex. bugetul foarte mic pentru naveta profesorilor și altele), *este foarte important să existe o finanțare diferențiată pentru școlile vulnerabile*.

X. Iulian Cristache formulează un punct de vedere din perspectiva părinților. La nivel de principii proiectul de lege formulează idei corecte, dar există probleme la nivelul formulărilor specifice care creează confuzii. Pe de altă parte, *este nevoie de resursă umană bine salarizată în sistem, dar această resursă umană trebuie să fie responsabilă*. Este important ca directorii să aibă puterea de a decide când angajează sau concediază un profesor pentru că acesta nu performează sau nu își îndeplinesc obligațiile din fișa postului. Este necesară regândirea rețelei școlare cu finanțare țintită pentru școlile din mediul rural. Salarizarea debutanților la nivelul salariului mediu pe economie este o măsură benefică. Dar finanțarea rămâne o mare problemă în sistemul de educație. *Din acest punct de vedere, este necesar ca guvernul să își asume o scrisoare de parcurs abrobată prin lege, care să asigure o creștere etapizată într-un quantum clar a finanțării în educație până în 2027*. Altfel, creșterea finanțării va rămâne doar un deziderat.

XI. Ștefania Duminică, director la școala gimnazială din Chitila, aduce în dezbatere corelarea problemei echității (șanse egale pentru toți elevii) cu criteriile de evaluare a performanței cadrelor didactice. *Aceste criterii de performanță ar trebui să includă și performanța în ceea ce privește*

sprijinirea elevilor proveniți din medii dezavantajate, ceea ce ar permite și o salarizare diferențiată. În altă ordine de idei, este nevoie de finanțare și de stabilirea unor modalități foarte concrete prin care o școală dintr-un mediu dezavantajat poate accesa fonduri și constitui acea echipă multi-disciplinară (cu logoped, consilier școlar sau prin externalizare cu psiholog etc.) care să intervină în ajutorul copiilor vulnerabili.

Reprezentarul ministerului secretarul de stat Bogdan Cristescu reiterează importanța în noului proiect de lege a evaluării profesorilor și a recunoașterii meritelor profesorilor, inclusiv în funcție de mediul în care își desfășoară activitatea (inclusiv comunități dezavantajate).

XII. Cristina Rebrean, director școală post-liceală, aduce în discuție situația acestor școli și faptul că școlile postliceale nu sunt cuprinse în proiectul de lege. De exemplu, elevii de la școlile post-liceale nu beneficiază de burse. *Ar trebui incluse în lege burse pentru învățământul post-liceal, cel puțin la nivelul bursei de performanță, chiar dacă învățământul post-liceal nu este învățământ obligatoriu (ar nici învățământul universitar nu este obligatoriu). De asemenea, ar trebui să se poată deconta naveta elevilor de la școlile post-liceale.*

3. RUTA PROFESIONALĂ ÎN SISTEM TRADIȚIONAL ȘI ÎN SISTEM DUAL

Raportul dezbaterii organizate de Coaliția pentru Educație în 17.08.2022

Invitați: Sorin Ion, Secretar de Stat Ministerul Educației
Silvia Bogdan, Președinte Școala de Valori
Dragoș Anastasiu, Președinte Asociația Rethink România
Adriana Voicu, Director Liceul Tehnologic "Grigore C. Moisil" Buzău
Moderator: Simona David Crisbășanu – Coaliția pentru Educație
Durata: 2h 10 min Nr. participanți direcți: 53

3.1 PROPUNERI-CHEIE

Pentru creșterea calității învățământului profesional, principalele propuneri au fost următoarele:

- Alinierea standardului profesional la cel european, ceea ce înseamnă și aceeași pondere a pregătirii practice, adică minimum 50%, pe ambele sub-rute ale învățământului profesional.
- Descentralizarea curriculum-ului pentru a ține pasul cu evoluția tehnologică.
- Înlăsinarea accesului și salarizarea motivată a specialiștilor din industrii care aleg să predea în învățământul profesional.
- Evaluarea în vederea selecției elevilor pentru învățământul profesional și profesional dual făcută în special de beneficiari și pe baza unor teste de aptitudini. Din acest punct de vedere s-a propus eliminarea repartizării computerizate în învățământul profesional.
- Evaluarea elevilor în vederea dobândirii calificării făcută cu participarea partenerilor de practică și pe baza unor indicatori de performanță dezvoltați din criteriile de competență.
- Includerea în CA/ în conducerea CA-ului liceelor de pe ruta profesională a unui reprezentat al companiilor/ong-urilor partenere.
- Pe partea de finanțare a învățământului profesional, propunerile au fost:
 - 90% finanțare de la bugetul de stat + 10% finanțare din partea companiilor în primii 3-5 ani de implementare a unui program dual.
 - Scheme de sprijin pentru companiile care investesc în infrastructură de ultimă generație și în resursă umană pentru învățământul dual.
- Liceele din învățământul profesional și tehnologic să poată încheia contracte legale cu firmele, astfel ca firmele să poată lua mult mai mulți elevi în practică.
- Includerea învățământului dual pe lista măsurilor active de ocupare, ceea ce va da posibilitatea agenților economici care au elevi în sistem dual să acceseze măsura financiară de ocupare, în valoare de 2250 de lei pe lună, ceea ce va aduce un plus pentru oferta educațională mai cu seamă că majoritatea copiilor provin din medii sociale dezavantajate.

Pe partea de consiliere și orientare în carieră s-au propus următoarele:

- Instituirea unui sprijin pentru părinți/familii și elevi pentru luarea unor decizii de carieră informate.
- Obligatorietatea oferirii serviciilor de orientare școlară și consiliere în carieră începând cu clasa a V-a sau a VI-a.
- Crearea unui spațiu pentru implementarea unor strategii vocaționale preventive și paliative, care pot ajuta elevii să identifice de timpuriu cele mai bune alegeri școlare/de carieră.

3.2 Raportul detaliat al dezbaterii despre ruta profesională

I. Dezbaterea despre ruta profesională în sistem tradițional și în sistem dual ca teme în noul proiect de lege a educației (pentru învățământul preuniversitar) a avut două paliere: 1) ce există deja în noul proiect de lege cu privire la ruta profesională (tradițională și în sistem dual), 2) ce nu există în proiectul de lege, dar ar trebui să fie inclus în proiectul de lege cu privire la ruta profesională (tradițională și în sistem dual).

II. Reprezentantul Ministerului Educației secretarul de stat Sorin Ion pornește de la observația că situația învățământului tehnologic (mai exact, a liceelor tehnologice) nu este una fericită în România la ora actuală. Învățământul tehnologic nu reprezintă o opțiune pentru elevii din România (*cel mult 15% dintre elevii de clasa a VIII-a optează, în mod obișnuit, pentru învățământul tehnologic și profesional*). Scopul noului proiect de lege este să facă învățământul tehnologic și profesional mai atractiv. Măsuri în acest sens sunt următoarele: (i) durata învățământului liceal profesional va fi de 4 ani (3 + 1), ceea ce înseamnă o simplificare menită să crească atractivitatea; (ii) școlile profesionale nu se desființează, ci vor forma primii 3 ani din învățământul liceal profesional; (iii) există și o serie de măsuri cu caracter social: se schimbă modalitatea de acordare a burselor, în sensul că se va constitui un buget separat de burse la nivelul fiecărei unități de învățământ, după modelul costului standard per elev- acest cost va fi de 3.000 lei/elev/an, cel mai mare din sistem; (iv) se vor acorda facilități fiscale partenerilor de practică (societăților comerciale) pentru învățământul dual; (v) există și o chestiune controversată în proiectul de lege, și anume asumarea rutei pe care și-o alege liceul (ruta profesională nu se mai amestecă cu alte rute, precum cea teoretică); (vi) se introduce consilierea în carieră pentru elevi, la sfârșitul ciclului gimnazial.

III. Silvia Bogdan a coordonat grupul de lucru pe învățământ profesional și dual din alianța „O Voce pentru Educație” și discută propunerile pe acest subiect din manifestul alianței, transmise către minister. Sunt salutate simplificarea rutei profesionale (3+1), precum și Bacalaureatul unic pentru elevii care aleg să parcurgă cel de al patrulea an. Pe de altă parte, este evidențiat ca un neajuns faptul că învățământul profesional nu va avea un curriculum la fel de flexibil precum cel din învățământul teoretic. De asemenea, este nevoie ca liceele care de pe ruta profesională să funcționeze cu o autonomie mai mare (ex. flexibilitate în angajarea unor profesori asociați, posibil fără titularizare, pentru calificări noi).

Amendamente propuse sunt următoarele: (i) *standardul de calificare să fie aliniat la cel european*; (ii) *aceeași pondere a pregătirii practice, adică 50%, pe ambele sub-rute ale învățământului profesional: învățământul profesional tradițional, respectiv cel dual*; (iii) *descentralizarea curriculum-ului pentru a ține pasul cu evoluția tehnologică*; (iii) *flexibilizarea normelor ce țin de statutul personalului didactic pentru atragerea în învățământul profesional a specialiștilor din industrie*; (iv) *posibilitatea ca școlile să atragă și să angajeze specialiști din industrie, care doresc să devină tutori, mentori sau profesori*; (v) *evaluarea elevilor în vederea dobândirii calificării cu participarea partenerilor de practică pe baza unor indicatori de performanță dezvoltați din criterii de competență*.

Pe dimensiunea consilierii profesionale/în carieră, sunt formulate următoarele propuneri: (i) *instituirea unui sprijin pentru părinți/familii și elevi pentru luarea unor decizii de carieră informate*; (ii) *obligativitatea oferirii serviciilor de orientare școlară și consiliere în carieră începând cu clasa a V-a sau a VI-a*; (iii) *crearea unui spațiu pentru implementarea unor strategii vocaționale preventive și paliative, care pot ajuta elevii să identifice de timpuriu cele mai bune alegeri școlare/de carieră*

(precum diagnosticarea regulată a intereselor elevilor și crearea unor planuri de dezvoltare individuală, care să fie incluse în portofoliul elevului; precum și colectarea de date pe termen lung). Pe dimensiunea finanțării învățământului profesional dual, s-au propus următoarele: (i) *90% finanțare de la bugetul de stat + 10% finanțare din partea companiilor, în primii 3-5 ani de implementare a unui program dual*; (ii) *scheme de sprijin pentru companii care investesc în infrastructură de ultimă generație și în resură umană pentru învățământul dual*.

Pe dimensiunea consorțiilor de învățământ, s-au propus următoarele: (i) *o mai bună reglementare a implicării UAT-urilor, actorilor local, universităților, companiilor și ONG-urilor*, (ii) *o mai bună reglementare a felului în care universitățile vor sprijini ruta preuniversitară duală*; (iii) *posibilitatea de a atrage în aceste consorții și universități europene, din afara României*.

O ultimă propunere vizează *inclusiunea în consiliile de administrație ale liceelor de pe ruta profesională a câte unui reprezentat al companiilor/ong-urilor cu care aceste licee au parteneriate*.

Reprezentantul Ministerului Educației secretarul de stat Sorin Ion arată că nu toate aceste măsuri pot fi cuprinse în lege, pentru că sunt de un nivel subordonat.

IV. Dragoș Anastasiu, președinte Rethink România, discută mai ales ca reprezentat al zonei HORECA. În zona HORECA ar putea exista numai învățământ profesional dual pentru că sunt multe companii. Se reia ideea de a avea *aceeași pondere a pregătirii practice, adică 50%, pe ambele sub-rute ale învățământului profesional: învățământul profesional tradițional, respectiv cel dual*. Practica trebuie făcută în module, ținând seama și de sezonalitatea din turismul României, și ar trebui să existe posibilitatea ca firmele din HORECA să încheie contracte cu școlile pentru angajarea sezonieră a tinerilor. Acest aspect este reiterat și de Dorin Culic de la centrul de excelență pentru învățământul profesional dual de la Oradea: *este necesar ca liceele din învățământul profesional și tehnologic să poată încheia contracte legale cu firmele, ca firmele să poată lua mult mai mulți elevi în practică*.

V. Adriana Voicu, director liceul tehnologic Grigore Moisil din Buzău prezintă o perspectivă la firul ierbii despre învățământul profesional. Liceul a avut clase de învățământ dual până anul trecut, dar anul acesta școlar nu au fost clase de dual pentru că operatorii economici din județ au fost efectați de pandemia COVID-19. De asemenea, *există o problemă legată de activitățile de voluntariat pentru că potrivit noului ROFUIP, liceele tehnologice și profesionale nu pot desfășura programele „Școala Altfel” și „Săptămâna verde”, pentru că trebuie să facă doar pregătire practică. Este nevoie ca și elevii de la tehnologic să poată participa la aceste programe*.

Referitor la tema angajabilității, Adriana Voicu precizează că copiii de la școala profesională sunt angajați în proporție de 90% (mecanic și electrician). La liceu, inserția pe piața muncii este peste 60% dar nu neapărat în același domeniu. 40% aleg să își continue studiile în sistemul universitar.

Referitor la tema titularizării profesorilor în învățământul profesional, Adriana Voicu arată că interesul este foarte scăzut: pe 11 posturi titularizabile în diferite domenii tehnice (profesori ingineri), la liceul tehnologic G. Moisil din Buzău nu s-a prezentat nici un candidat; de asemenea, salariul neatractiv face ca aceste posturi să nu poată fi ocupate.

VI. Dan Octavian, președintele Asociației Firmelor Bihorene: inserția pe piața forței de muncă este una foarte mică (25% Bihor, 35% Brașov, acestea fiind județele cu cei mai mulți tineri în învățământul dual), iar cauzele pleacă din gimnaziu, pentru că învățământul profesional este prezentat în școala generală mai degrabă ca o amenințare decât ca o oportunitate. De asemenea, elevii din gimnaziu nu pot fi evaluați în clasele a VII-a și a VIII-a de către companii în privința aptitudinilor lor. *Evaluarea și selecția elevilor trebuie făcută în special de beneficiari și pe baza unor teste de aptitudini*. De

asemenea, este nevoie de *modificarea curriculum-ului (cel puțin 50% ore de practică) în învățământul liceal profesional*. Nu în ultimul rând, este nevoie de *flexibilizarea sistemului și existența unui integrator între școală și zona companiilor*, în așa fel încât un copil să poată fi redirecționat pe durata a 2-3 ani de școală către domenii și specializări care i se potrivesc mai bine. O ultimă problemă o reprezintă salarizarea: atâta vreme cât salariul unui specialist care merge în învățământul profesional este echivalent cu salariul unui profesor debutant, specialistul nu va merge către învățământ (pentru că el câștigă în mod normal de cel puțin 3 ori mai mult). *Salarizarea specialiștilor care merg în învățământ trebuie să fie, cel puțin, la nivelul gradului didactic I*. Pe de altă parte, examenele de titularizare se dau pe standarde profesionale depășite de zeci de ani. În ceea ce privește sustenabilitatea, *asociațiile patronale solicită legarea investiției (în pregătirea profesională a unui tânăr) de obligația ca acesta să rămână 2-3 ani după absolvire în compania respectivă*. Soluția găsită de companii în acest sens o reprezintă o bursă suplimentară (într-un cont tip escrow) pe care elevul o primește pe durata studiilor, dar nu o poate accesa decât în anii în care rămâne angajat în compania respectivă.

Dorin Culic de la Centrul de Excelență pentru învățământul profesional dual de la Oradea, centru partener cu Asociația Firmelor Bihorene, mai face câteva propuneri: (i) *instituirea de mentori de practică/activități non-formale care să facă legătura între școli generale, școli profesionale, licee tehnologice și firme*, pentru o tranziție mai relevantă a elevilor de gimnaziu către învățământul profesional; (ii) *președintele consiliului de administrație la școlile profesionale și liceele tehnologice să nu mai fie directorul școlii, ci un reprezentant al IMM-urilor/firmelor/al unor asociații de firme*; (iii) observația de la (ii) este valabilă și cu privire la conducerea consorțiilor de învățământ dual – cel puțin un reprezentant al firmelor să facă parte din consiliul de administrație.

Reprezentantul Ministerului Educației secretarul de Stat Sorin Ion precizează că, în urma dezbaterilor pe proiectul de lege a educației, *s-a agreat deja că președintele al consiliului de administrație poate fi și o altă persoană decât directorul școlii*. De asemenea, ca răspuns la intervenția lui Dragoș Anastasiu, secretarul de stat Sorin Ion consideră că este mai oportun să existe atât învățământ profesional tradițional, cât și învățământ profesional dual în zona de servicii (precum HORECA), pentru a evita unele riscuri (ex. învățământul dual nu poate exista decât la inițiativa mediului de afaceri), iar alternativele sunt bune în general. În al treilea rând, *în noul proiect de lege se acordă o importanță și un rol mult mai mare consilierului școlar care are și rol de consilier în carieră/orientare școlară*. Obiectivul ministerului este ca numărul de consilieri să crească de la 3100 (câți sunt în prezent) la 10.000. În al patrulea rând, legat de salarizare: un profesor de specialități la o școală profesională nu poate fi plătit mai bine decât alți profesori care predau alte discipline. Ceea ce prevede legea în noua formă este *creșterea salariului pentru profesorii debutanți la valoarea salariului mediu pe economie, adică în jur de 4.000 de lei net*. Dacă acest salariu va fi asumat la nivel guvernamental și parlamentar, situația angajărilor în învățământul profesional se va îmbunătăți.

VII. Valeria Diaconu, director la liceul tehnologic din Slatina: trebuie susținută educația tehnologică în gimnaziu. Aceasta ar trebui predată de absolvenți de învățământ tehnic sau și de alți profesori, dar doar prin reconversie profesională. Dacă această disciplină ar fi predată de specialiști, atunci atractivitatea educației tehnologice ar fi mai mare. *Legat de curriculum-ul pentru învățământul profesional în sistem tradițional, se face precizarea că acesta nu poate fi flexibilizat foarte mult, având în vedere că acești elevi trebuie aibă posibilitatea să își continue studiile și să susțină examenul de Bacalaureat dacă doresc acest lucru*. Se mai propune ca, *pentru aceeași calificare, să se poată organiza clase combinate (ex 12 elevi în învățământul profesional tradițional, 10 în învățământ*

profesional dual) pentru că de multe ori firmele nu doresc/nu pot să susțină un număr mare de elevi.

Reprezentantul ministerului secretarul de stat Sorin Ion precizează că educația tehnologică nu va fi eliminată din trunchiul comun ca disciplină de sine stătătoare. Dar este foarte greu să fie găsiți specialiști care să predea educație tehnologică. Pe de altă parte, programa de educație tehnologică este una foarte bună.

VIII. Cornel Berteza Hanganu, Școala fără șomeri: *problema cu clasele combinate este generată de defazarea orarelor între elevii care lucrează cu agentul economic și cei care rămân în sistemul clasic. De asemenea, Școala fără șomeri nu susține admiterea prin repartizare computerizată la finalul clasei a VIII-a pentru liceele profesionale, cel puțin în sistemul dual, pentru că este important ca investiția agentului economic în promovare și în constituirea bazinului de selecție să conteze (agentul economic trebuie să aibă posibilitatea să își aleagă elevii).*

Școala fără șomeri sprijină în principal agenții economici, iar în acest sens militează pentru includerea/recunoașterea învățământului dual pe lista măsurilor active de ocupare, ceea ce va da posibilitatea agenților economici care au elevi în sistem dual să acceseze măsura financiară de ocupare, în valoare de 2250 de lei pe lună, ceea ce va aduce un plus pentru oferta educațională mai cu seamă că majoritatea copiilor provin din medii sociale dezavantajate.

Un alt aspect important pentru Școala fără șomeri îl reprezintă asigurarea inserției pe piața muncii a absolvenților învățământului dual, care poate fi privită tot din perspectiva ocupării: compania care a pregătit un elev să beneficieze timp de trei ani de măsuri de ocupare, în care valoarea măsurii de ocupare să fie egală cu valoarea din prezent a bursei.

Reprezentantul Ministerului Educației secretarul de stat Sorin Ion este de acord cu scoaterea repartizării computerizate pentru liceele profesionale, cel puțin în sistem dual.

IX. Florica Millea, director liceul tehnologic I. C. Brătianu din București (cu 16 clase de dual): o problema o reprezintă dotarea școlii; de asemenea în învățământul profesional, mulți elevi vin doar pentru burse (pentru sprijinul financiar), dar nu au abilități profesionale pentru specializarea aleasă – inserția e în jur de 20% în București; în al treilea rând în liceul auto nu există instructori auto, pentru că aceștia nu pot fi angajați fără modulul psiho-pedagogic; o a patra problemă o reprezintă *profesorii specialiști cu reconversie: dacă un profesor este titular pe un domeniu (mecanică), dar dorește să ia ore ca titular pentru un domeniu pentru care a făcut reconversie (servicii), acest lucru nu se poate, iar ca urmare locurile titularizabile pe servicii rămân neocupate.*

Secretarul de stat Sorin Ion precizează că în noua lege va facilita accesul în sistem pentru profesorii din învățământul profesional. A patra problemă ține de metodologia mobilității personalului didactic, nu de legea educației, metodologie pe care se va putea lucra în viitor pentru remedierea deficiențelor.

X. Gabriela Juverdeanu, director școala profesională specială din Câmpulung Moldovenesc: în proiect nu mai apare învățământul profesional special cu durata de 4 ani – ce se întâmplă cu el?

Secretarul de stat Sorin Ion precizează că această formă de învățământ se va regăsi în proiectul final de lege.

XI. Simona David-Crisbășanu formulează o întrebare legată de CNDIPT: în ce mod va fi reorganizată instituția potrivit noului proiect de lege? La ora actuală, această instituție este inertă.

Secretarul de stat Sorin Ion precizează că reorganizarea CNDIPT este necesară în contextul în care, în noua lege a educației, cele 2 rute distincte din prezent (liceul tehnologic și învățământul profesional cu durata de 3 ani) vor deveni una singură.